



Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 3 декември 2019 г.
(OR. en)

14750/19

DROIPEN 194
COPEN 468
JAI 1290
CT 133
FREMP 175
SOC 784

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
Дата:	3 декември 2019 г.
До:	Делегациите
№ предх. док.:	14056/19 + COR 1
Относно:	Заклучения на Съвета относно правата на жертвите

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно правата на жертвите, приети от Съвета по правосъдие и вътрешни работи на 3 октомври 2019 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО ПРАВАТА НА ЖЕРТВИТЕ

Съветът,

- като припомня значителния напредък, постигнат в създаването на цялостна уредба на ЕС в областта на правата на жертвите;
 - като подчертава колко е важно да продължи развитието на тази уредба и да се подобри нейното гладко и ефективно прилагане с участието на всички заинтересовани страни;
- (1) ПОТВЪРЖДАВА новата стратегическа програма на Европейския съюз, според която защитата на гражданите и свободите е основен приоритет за действията на Съюза в периода 2019—2024 г. Европейският съвет е заявявал нееднократно, че Европа трябва да бъде място, където хората се чувстват свободни и в безопасност.
 - (2) ОТБЕЛЯЗВА със задоволство извършеното от Комисията както по отношение на допълнителното подобряване на положението с правата на жертвите, така и по отношение на набелязването на подходящи подобрения в областта на достъпа на жертвите до обезщетение. Освен това Съветът счита, че докладът „Засилване на правата на жертвите: от обезщетение към възстановяване — За нова стратегия на ЕС относно правата на жертвите за периода 2020—2025 г.“¹ предлага добра основа за бъдещата работа.
 - (3) ОТЧИТА значителната работа, извършена от Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA), особено във връзка с научните изследвания и проучванията за набелязване и отстраняване на недостатъците във връзка с правата на жертвите, например четирите доклада относно правосъдието за жертвите на тежки престъпления, публикувани през април 2019 г. Въз основа на представените в посочените по-горе доклади становища Съветът счита за очевидно, че са необходими мерки за подобряване на достъпа на жертвите до правосъдие и обезщетение.

¹ Докладът е поместен в док. 8629/19.

- (4) ПОТВЪРЖДАВА предишните заключения на Съвета относно жертвите на тероризъм² и относно предотвратяването и борбата с всички форми на насилие срещу жени и момичета, включително гениталното осакатяване на жени, приети през 2014 г.³.
- (5) ОТЧИТА явните резултати, постигнати благодарение на свършеното в рамките на хоризонталния мандат на координатора на ЕС за борбата с трафика на хора съгласно член 20 от Директивата на ЕС за борба с трафика на хора, включително по отношение на достъпа до права на жертвите на трафик на хора и осъществяването на тези права, както и във връзка със съобщението от 2017 г. „Докладване за последващите действия във връзка със Стратегията на ЕС за премахване на трафика на хора и набелязване на допълнителни конкретни действия“.
- (6) СЧИТА за особено важно да продължи с ускорени темпове работата по засилване на правата на жертвите в Европейския съюз. В това отношение оценката на прилагането на последните правни инструменти — например Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета относно борбата с тероризма⁴, както и Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета⁵ — която все още продължава, предстои скоро да приключи. Съветът е на мнение, че има основания да продължи развитието на политиката на Европейския съюз по отношение на жертвите в съответствие с най-новите правила на ЕС в това отношение и във връзка с нуждите и правата на жертвите.
- (7) СЧИТА, че връщането на обезпечено имущество на пострадалия от престъпление по силата на Регламент (ЕС) 2018/1805 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 година относно взаимното признаване на актове за обезпечаване и конфискация⁶ е важно средство като знак на внимание към жертвата.

² 9719/18

³ 9543/14

⁴ ОВ L 88, 31.3.2017 г., стр. 6

⁵ ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57

⁶ ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 1

- (8) ПОДЧЕРТАВА, че е важно да се положат повече усилия за засили превръщане на разпоредбите, свързани с правата на жертвите, в добри практики в държавите членки. Важно е жертвите да знаят, че правата им се зачитат на практика и независимо от това в коя държава членка е извършено престъплението. Достъпът на жертвите до права трябва да бъде гарантиран чрез повишаване на ефективността на предназначената за жертвите информация с всички подходящи мерки. Нещо повече, обучението и опитът на хората, които се сблъскват с нуждите на жертвите, се нуждае от цялостно и постоянно укрепване.
- (9) НАБЛЯГА на значението на финансирането от ЕС за утвърждаване на правата на жертвите на престъпления в държавите членки. Съветът счита, че е от съществено значение възможността за финансиране на действия и инициативи за подобряване на правата на жертвите да бъде включена в програмата „Правосъдие“, програмата „Права и ценности“ и фонд „Вътрешна сигурност“ в рамките на Многогодишната финансова рамка на Съюза за периода 2021—2027 г.
- (10) ПРИЗНАВА, че въпросите, свързани с правата на жертвите, са междуинституционални, междуправителствени, многоизмерни и изискват координация. При развитието на координацията на равнище ЕС е необходимо да бъде направена оценка на опита с координационните задачи, преди да се мисли за създаването на нови координационни структури или за изменение на съществуващите задачи. По-специално, следва да се избягва всяко припокриване със съществуващите мандати и рамки за координация на равнище ЕС, създадени по силата на правото на ЕС. Важно е ЕС да бъде активен в стимулирането на трансграничното сътрудничество между държавите членки. Националните координационни структури обаче следва да останат изключителна отговорност на държавите членки.
- (11) ОТБЕЛЯЗВА, че въпреки положените значителни усилия да се гарантира спазване на правилата и зачитане на правата в киберпространството, всички форми на киберпрестъпност и вредоносно поведение онлайн продължават да нарастват, което налага необходимостта от осигуряване на защита на жертвите, пострадали от нарушение на основните им права, претърпели икономически загуби, кражба на самоличност и вреди върху репутацията в трансграничен контекст.

- (12) СЧИТА, че сътрудничеството както на равнище ЕС, така и на национално равнище трябва да се засили. Сътрудничеството между държавите членки и неговата ефективност трябва да се засили чрез използване на съществуващите мрежи в ЕС. Може да се обмисли сътрудничество между Европейската мрежа за правата на жертвите (по-долу „ЕМПЖ“)⁷ и другите имащи отношение мрежи на ЕС като Европейската съдебна мрежа⁸ и Европейската мрежа за превенция на престъпността (по-долу „ЕМПП“)⁹. Освен това Съветът счита, че срещите на централните точки за контакт, определени в Директивата за обезщетението, могат да се организират по-редовно, например във връзка със срещите/дейностите на ЕМПЖ. За да бъде винаги вземана предвид гледната точка на жертвите и да се засили подкрепата за тях, следва активно да бъдат насърчавани партньорствата с организациите и/или други участници, които осигуряват услуги в подкрепа на жертвите.
- (13) СЧИТА, че обезщетението за нанесени на жертвите на престъпление вреди е едно от основните права на жертвите. Въпреки че главното задължение за ефективно обезщетяване на жертвите е на извършителя на престъплението, в близко бъдеще следва да се положат специални усилия за подобряване на ефективния достъп на жертвите до обезщетение от държавата съгласно предвиденото в разпоредбите относно националните режими за обезщетение в Директива 2004/80/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно обезщетението на жертвите на престъпления (по-нататък „Директивата за обезщетението“)¹⁰. Това ще подобри по-специално положението на жертвите на тежки предумишлени престъпления.

⁷ ЕМПЖ беше създадена в изпълнение на Заключенията на Съвета относно създаването на неформална европейска мрежа за правата на жертвите, приети през юни 2016 г. (9997/16).

⁸ Решение 2008/976/ПВР на Съвета от 16 декември 2008 г. относно Европейската съдебна мрежа (ОВ L 348, 24.12.2008 г., стр. 130)

⁹ Решение 2009/902/ПВР на Съвета от 30 ноември 2009 г. за създаване на Европейска мрежа за превенция на престъпността (ЕМПП) и за отмяна на Решение 2001/427/ПВР (ОВ L 321, 8.12.2009 г., стр. 44)

¹⁰ ОВ L 261, 6.8.2004 г., стр. 15.

- (14) СЧИТА, че, за да се подобри достъпът на жертвите до обезщетение, следва да се помисли за подходящи мерки. Тези мерки биха могли да включват засилване на сътрудничеството на национално равнище и на равнище ЕС. Може да се помисли и за евентуално преразглеждане на Директивата за обезщетението в зависимост от резултата от текущата оценка. Част от възможната работа по преразглеждането следва да бъде насочена към определяне на задачите на националните точки за контакт. Освен това, за да се разгледа предприемането на бъдещи действия в областта на достъпа на жертвите до обезщетение, следва да се предостави повече информация за трудностите, които възникват, във връзка с изпълнението на Директивата за обезщетението. Също така е необходима повече информация за националните критерии за предоставяне на обезщетение, както и за определенията за тежко предумишлено престъпление в държавите членки.
- (15) ПОДЧЕРТАВА, че, за да се опростят държавните режими за обезщетение, както и за да се вземат по подходящ начин под внимание различията между държавите членки, обезщетението трябва да остане парично. Държавите членки следва да се стремят да гарантират, че жертвите не са изложени на вторична виктимизация в резултат на предявяването на иск за обезщетение, като оказват подходяща подкрепа и защита. Съветът не счита, че е възможно да бъдат хармонизирани режимите на обезщетение и на държавно обезщетение. Възможно е обаче да се потърсят начини да се хармонизират в някаква степен определенията за жертвите, които имат право на държавно обезщетение.

Европейската комисия се приканва:

1. ДА ИЗГОТВИ стратегия на ЕС за периода 2020—2024 г. относно правата на жертвите. Тази стратегия следва да бъде всеобхватна и да обхваща всички жертви на престъпления, със специално внимание към жертвите на тежки престъпления. Тя следва да включва системен подход, който да гарантира ефективен достъп на жертвите до правосъдие и обезщетение.
2. ДА ВКЛЮЧИ в стратегията следните мерки: популяризиране на добрите практики сред държавите членки във връзка с подобряване на достъпа на жертвите до информация, подкрепа и защита, нови практически инициативи за обучение, както и координиране и засилване на дейността на съществуващите мрежи на ЕС като Европейската мрежа за правата на жертвите и мрежата на националните точки за контакт, създадени по силата на член 16 от Директивата за обезщетението. Във връзка с това Комисията се приканва да направи оценка на дейностите и на стойността на Европейската мрежа за правата на жертвите и на мрежата на националните точки за контакт, както и да направи оценка доколко е подходящо двете мрежи да бъдат обединени.
3. ДА НАПРАВИ ОЦЕНКА на съществуващата законодателна уредба в областта на правата на жертвите като част от посочената по-горе стратегия. Специално внимание следва да се обърне на преразглеждането на правилата на ЕС за обезщетението — например Директивата за обезщетението. Следва да се разгледа и въздействието на Рамково решение 2005/214/ПВР на Съвета от 24 февруари 2005 година относно прилагането на принципа за взаимно признаване на финансови санкции¹¹ върху достъпа на жертвите до обезщетение.
4. ДА ПРИКАНИ Евроюст, FRA, Европейския институт за равенство между половете и Европейската мрежа за правата на жертвите да разгледат начини за подобряване на сътрудничеството и обмена на информация между компетентните органи по отношение на жертвите на тежки престъпления в трансгранични случаи. Освен това Европейската мрежа за съдебно обучение и Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането също биха могли да допринесат, по-специално по отношение на обучението на компетентните органи.
5. ДА ИЗПОЛЗВА ПЪЛНОЦЕННО инструментите на ЕС за финансиране с цел утвърждаване на правата на жертвите на престъпления и да разпространява активно информация относно възможностите за финансиране от ЕС, насочено към подобряване на правата на жертвите в държавите членки.

¹¹ ОВ L 76, 22.3.2005 г., стр. 16

Държавите членки се призовават:

1. ДА ГАРАНТИРАТ цялостното и правилно изпълнение и ефективно практическо прилагане на действащото законодателство на ЕС в областта на правата на жертвите.
2. ДА ИЗПЪЛНЯВАТ ангажимента за прилагане на мерките, договорени в неотдавна приетите заключения на Съвета в областта на правата на жертвите.
3. ДА ГАРАНТИРАТ, че националните органи по обезщетяването при необходимост участват в националните и двустранните действия и в заседанията на националните точки за контакт с оглед на укрепване на сътрудничеството.
4. ДА ГАРАНТИРАТ всеобхватен и цялостен подход към правата на жертвите, който да обхваща всички участници, които има вероятност да влязат в контакт с жертви, и да включва достъпа на жертвите до информацията относно техните права, подкрепа и защита в съответствие с индивидуалните потребности на жертвата.
5. ДА ГАРАНТИРАТ наличието на национални политики за обезщетение по отношение на достъпа на жертвите до обезщетение и при нужда да разработят мерки за подобряване на тяхното функциониране. Част от това развитие може да бъде насочено към подобряване на възможностите за използване на нови технологии за по-добро информиране на жертвите относно обезщетението. Информацията следва да бъде интерактивна, лесна за ползване и достъпна за всички ползватели. Държавите членки следва да помислят за предоставянето на тази информация поне на английски език, освен на националните езици. Също така държавите членки се насърчават да разработят електронни услуги и лесни за ползване формуляри за кандидатстване за обезщетение.
6. ДА ПОВИШАТ осведомеността на длъжностните лица, които има вероятност да влязат в контакт с жертви, относно държавните режими за обезщетение, например чрез организирането на обучение. Освен това държавите членки се приканват да помислят дали обучението по член 25 от Директивата за правата на жертвите следва да бъде предоставено и на органите по обезщетяването.
7. ДА ИЗПОЛЗВАТ В МАКСИМАЛНА СТЕПЕН инструментите на ЕС за финансиране при утвърждаването на правата на жертвите на престъпление, включително например чрез разработване и създаване на интерактивни и лесни за ползване национални уебсайтове, горещи телефонни линии и мобилни приложения за органите по обезщетяването в държавите членки.